

روش تدریس ایفای نقش

مریم سادات خلف سیدی کارشناسی ارشد آموزش ابتدایی
اکرم عدالتی راد کارشناسی ارشد کامپیوتر

Role Paly Teaching Method

❖ مقدمه

❖ بیان مسئله

❖ هدف از روش تحقیق ایفای نقش

❖ مبانی روش تحقیق ایفای نقش

❖ سناریوی روش تحقیق ایفای نقش

❖ نتیجه گیری

❖ منابع

مقدمه

بیان مسئله

هدف ایفای نقش

مبانی ایفای نقش

سناریو ایفای نقش

نتیجه گیری

منابع

روش تدریس ایفای نقش ، روشی است که می تواند برای تجسم عینی موضوعات و درس هایی که برای نمایش مناسب باشند ؛ به کار رود . در این روش ، فرد یا افرادی از دانش آموزان موضوعاتی را به صورت نمایش کوتاه اجرا می کنند .
و معلم بنا به موقعیت ، هدف و موضوع مورد نظر ، به عنوان یک روش آموزشی از آن استفاده می کند .

روش تدریس ایفای نقش به این صورت اجرا می شود که معلم بر اساس موقعیت یا موضوع درس و با تقسیم بندی موضوعات و سرفصل ها نمایشی را طراحی می کند ، تعدادی از دانش آموزان را انتخاب می کند ، به هر کدام نقشی می دهد و در حین انجام نمایش نیز خطاها را تصحیح می کند و روند انجام نمایش را مدیریت می کند . عده ای از دانش آموزان وارد نمایش می شوند . بقیه که مشاهده گر هستند ، وظیفه پرسشگری و نتیجه گیری دارند و مشاهده گر فعال محسوب می شوند .

فانی و جرج شافتل در سال ۱۹۸۲ این الگو را به خصوص برای کمک به شاگردان در بررسی ارزش های اجتماعی خود و تفکر بر آنها تدوین کرده اند .

مقدمه

بیان مسئله

هدف ایفای نقش

مبانی ایفای نقش

سناریو ایفای نقش

نتیجه گیری

منابع

از گذشته دور تا به امروز شاهد تلاش برای یافتن راه های خوب تدریس هستیم. یکی از دغدغه های معلمان این است که چه روش تدریسی را انتخاب کنند تا بتوانند یادگیری دانش آموزان را بهبود بخشند؟؟؟

در این راستا یک نوع روش تدریس به نام « **ایفای نقش** » بررسی شده است.

مقدمه

بیان مسئله

هدف ایفای نقش

مبانی ایفای نقش

سناریو ایفای نقش

نتیجه گیری

منابع

- ❖ کشف احساسات خویش
- ❖ کسب بصیرتی درباره نگرش ها، ارزش ها و ادراکات خویش
- ❖ کاوش در مواد درسی، از راه های گوناگون
- ❖ بهبود مهارت ها و نگرش های مشکل گشایی خویش
- ❖ تاکید بر دو بعد شخصی و اجتماعی فرد
- ❖ پیدا کردن معنا و مفهوم خویش در درون فضای اجتماعی
- ❖ همکاری و همیاری مشترک در تحلیل موقعیتهای اجتماعی
- ❖ عینیت بخشیدن به تفکر و پندار
- ❖ درک توانمندی های خویش و تقویت آنها
- ❖ یافتن راه حل مسایل بین شخصی در این روش

اثرات آموزشی پرورشی روش تدریس ایفای نقش

- ❖ حاکم بودن فضای گفتمان اجتماعی
- ❖ ظرفیت مشارکت و روبه رو شدن با واقعیات مسایل اجتماعی و تمایل برای اقدام جمعی
- ❖ تقویت روحیه همکاری و جمع گرایی و احترام
- ❖ راحتی در بیان عقاید و مهارت در مذاکرات
- ❖ تقویت روحیه تحلیل ارزشها و رفتارها
- ❖ اتخاذ استراتژی حل مسایل بین افراد
- ❖ اداره و فرآیند گروهی خوب
- ❖ احترام به شان همه و تقویت عزت نفس و مهارت‌های اجتماعی و افزایش احساسات مثبت نسبت به همدیگر
- ❖ تخلیه هیجانات، خودشناسی و رشد خود
- ❖ فرآیند مدیریت گروهی موثر
- ❖ سرعت بهره مندی شاگردان از این الگو (تلاش گروهی) و هم افزایی
- ❖ ایجاد انگیزش در محیط یادگیری و یادگیری مبتنی بر همکاری و همبستگی در روابط بین فردی

مقدمه

بیان مسئله

هدف ایفای نقش

مبانی ایفای نقش

سناریو ایفای نقش

نتیجه گیری

منابع

مقدمه

بیان مسئله

هدف ایفای نقش

مبانی ایفای نقش

سناریو ایفای نقش

نتیجه گیری

منابع

امتیازات روش تدریس ایفای نقش

- ❖ ایجاد شور و شوق و انگیزه درونی در فراگیرندگان
- ❖ مشارکت و فعالیت دانش آموزان
- ❖ کاهش کم رویی و خجالت دانش آموزان
- ❖ افزایش مهارت‌های روانی- حرکتی دانش آموزان
- ❖ کسب نگرش‌های جدید و قبول ارزش‌های اجتماعی
- ❖ تقویت قدرت مدیریت و سازماندهی افراد

مقدمه

بیان مسئله

هدف ایفای نقش

مبانی ایفای نقش

سناریو ایفای نقش

نتیجه گیری

منابع

معایب روش تدریس ایفای نقش

- ❖ مناسب نبودن برای هدفهای پیچیده آموزشی زیرا پرداختن به مسایل پیچیده به تدارکات زیاد و تخصص نیاز دارد.
- ❖ تلقی نشدن به عنوان یک روش آموزشی جدی به دلیل داشتن جنبه نمایشی و هنری
- ❖ وقت گیر بودن روش ایفای نقش به دلیل نیاز به تدارکات و تمرینات لازم
- ❖ نیازمند بودن به معلم کارآمد و اجرای درست

مقدمه

بیان مسئله

هدف ایفای نقش

مبانی ایفای نقش

سناریو ایفای نقش

نتیجه گیری

منابع

شرکت کنندگان در روش تدریس ایفای نقش

- ❖ معلم یا مربی: در مقام مسئول اجرا و هماهنگ کننده فعالیتها
- ❖ عده ای از دانش آموزان: در نقش بازیگران اصلی (یک نفر در هر گروه به سمت کارگردان انتخاب می شود).
- ❖ مشاهده کنندگان: بقیه دانش آموزان تماشاچی هستند و در پایان اجرای نقش ها ارزشیاب و تحلیل گر نمایش خواهند بود.

مقدمه

بیان مسئله

هدف ایفای نقش

مبانی ایفای نقش

سناریو ایفای نقش

نتیجه گیری

منابع

مراحل دقیق روش تدریس ایفای نقش عبارتند از:

- ❖ مرحله اول، گرم کردن گروه
- ❖ مرحله دوم، گزینش شرکت کنندگان
- ❖ مرحله سوم، پردازش صحنه
- ❖ مرحله چهارم، آماده کردن مشاهده‌گران
- ❖ مرحله پنجم، اجرای نمایش
- ❖ مرحله ششم، بحث و ارزشیابی
- ❖ مرحله هفتم، اجرای نمایش دوباره
- ❖ مرحله هشتم، ارزشیابی و فعالیت دوباره
- ❖ مرحله نهم، تجارب مشترک و تعمیم

مقدمه

بیان مسئله

هدف ایفای نقش

مبانی ایفای نقش

سناریو ایفای نقش

نتیجه گیری

منابع

الگوی آشنایی کودکان پیش دبستانی با قوانین و مقررات راهنمایی و رانندگی

هدف کلی: آشنایی با مفهوم اطاعت از قانون و مقررات

مقدمه

بیان مسئله

هدف ایفای نقش

مبانی ایفای نقش

سناریو ایفای نقش

نتیجه گیری

منابع

مرحله اول: گرم کردن

امروز میخواهیم درسی را بخوانیم که در مورد وظایف و رعایت قوانین راهنمایی و رانندگی در بیرون از مدرسه می باشد. من میخواهم از شما بچه های گلم سوالاتی بپرسم، اعضای گروه با هم مشورت کنند و پاسخ دهند. قبل از سوال تصاویری از دانش آموزانی که قوانین را در خیابان رعایت می کنند و آنهایی که رعایت نمیکنند را نشان داده و از آنها میخواهیم با دقت به تصاویر نگاه کنند و بعد به سوالات معلم پاسخ دهند.

مقدمه

بیان مسئله

هدف ایفای نقش

مبانی ایفای نقش

سناریو ایفای نقش

نتیجه گیری

منابع

مرحله اول: گرم کردن

معلم: بچه های خوبم ما در مقابل قوانین راهنمایی و رانندگی چه وظایفی داریم؟
نماینده ی گروه ۵: آن ها رعایت کنیم.

نماینده گروه ۳: دست پدر و مادر را هنگام عبور از خیابان بگیریم.

نماینده گروه ۴: حرف پلیس را گوش کنیم..

معلم: بله بچه های خوبم ما در جامعه در برابر قوانین راهنمایی و رانندگی وظایف زیادی داریم که شما به تعدادی از آنها اشاره کردید. شما باید با قوانین راهنمایی و رانندگی آشنا باشید و آنها را رعایت کنید.

مقدمه

بیان مسئله

هدف ایفای نقش

مبانی ایفای نقش

سناریو ایفای نقش

نتیجه گیری

منابع

مرحله دوم: گزینش شرکت کنندگان

در کلاس معلم از قبل ، گام دوم (انتخاب شرکت کنندگان) را انجام داده است. آنها داوطلبانه خود را برای ارایه ی نمایش در نقش های گوناگون مانند دانش آموز (مرتضی) ، دوست دانش آموز (محمد) ، پلیس (امین) آماده شده اند.

مقدمه

بیان مسئله

هدف ایفای نقش

مبانی ایفای نقش

سناریو ایفای نقش

نتیجه گیری

منابع

مرحله سوم: پردازش صحنه

تصاویر وسایل یا عکس در سناریو نصب میگردد تا بر روشن شدن صحنه ی نمایش در نظر خواننده کمک کند.

مرحله چهارم: آماده کردن مشاهده گران

معلم : بچه های خوبم شما در ضمن اینکه به نمایش نگاه میکنید در مورد نقش های ایفا گران بیشتر توجه کنید و در باره ی نقش های بچه ها بعد از تمام شدن نمایش بحث و گفتگو خواهیم کرد . شما نظرات خودتان را بیان کنید

مرحله پنجم: اجرای نمایش

مقدمه

بیان مسئله

هدف ایفای نقش

مبانی ایفای نقش

سناریو ایفای نقش

نتیجه گیری

منابع

یک قسمت از حیاط چهار راهی خط کشی شده است . امید چراغ قوه ای را که قبلا شبرنگ سبزی به آن چسبانده است به دست میگیرد و آن را روشن میکند علی در نقش راننده ی ماشین در حال حرکت کردن است. بچه ها از مدرسه خارج میشوند . در این هنگام مرتضی پدرش را دآن طرف خیابان میبیند و با عجله از خیابان عبور میکند .رضا در نقش پلیس سوت میزند اما مرتضی توجهی نمیکند .

محمد: مرتضی نرو خطرناک است .

مرتضی : نترس چیزی نمیشود

پدر مرتضی : نیا مرتضی جان ،چراغ راهنمایی سبز است. مواظب باش در همین موقع مرتضی با یک ماشین تصادف میکند و به زمین می افتد . پلیس سوت میزند تا ماشین ها توقف کنند . پدر مرتضی با نگرانی به پیش پسرش می آید.

مرتضی : آی پاهام درد میکند .

محمد : مرتضی جان آخه چرا با عجله از خیابان گذشتی ؟ مگر نمی بینی چراغ راهنمایی سبز است .

پدر مرتضی : پسرم حالت خوب است ؟

مرتضی : بله من اشتباه کردم . باید به حرف معلم مان گوش میکردم .

محمد : دوست خوبم احترام به قانون به نفع ماست .

پدر مرتضی ،پسرش را به بیمارستان برد پاهای مرتضی تا دو ماه در گچ ماند و نتوانست به مدرسه برود .

مرحله ششم: بحث و ارزشیابی

مقدمه

بیان مسئله

هدف ایفای نقش

مبانی ایفای نقش

سناریو ایفای نقش

نتیجه گیری

منابع

معلم: به نظر شما چرا مرتضی در خیابان دوید.
 نماینده ی گروه ۴: چون در آن طرف خیابان پدرش را دید.
 نماینده ی گروه ۶: به نظر من با چراغ راهنمایی آشنایی نداشت و به سوت پلیس توجه نکرد.
 معلم: اگر شما به جای مرتضی بودید چگونه عمل میکردید؟
 نماینده ی گروه ۳: آرام از خیابان عبور میکردم.
 نماینده ی گروه ۵: با دوستم عبور میکردم.
 نماینده ی گروه ۷: هنگام عبور از خیابان با علامت دست از راننده ها میخواستم بایستند
 نماینده ی گروه ۶: از پلیس می خواستم در عبور از خیابان به من کمک کند.
 معلم: دانش آموزان عزیز من فکر میکنم با توجه به اظهار نظر کلی شما به نظر میرسد که باید نمایش دیگری را انجام می دهیم تا شما بیشتر با قانون آشنا شده و تاثیر آن را در زندگی ببینید.

مقدمه

بیان مسئله

هدف ایفای نقش

مبانی ایفای نقش

سناریو ایفای نقش

نتیجه گیری

منابع

مرحله هفتم: اجرای نمایش دوباره

دانش آموزان داوطلبانه خود برای اجرای نمایش در نقش های دانش آموز (مرتضی) ، دوست دانش آموز (محمد) ، پلیس (رضا)، راننده ی ماشین علی و چراغ راهنما (امید) پدر مرتضی (امین) آماده کرده اند.

یک قسمت از حیات مدرسه خط کشی شده است . امید چراغ قوه ای را که قبلا شبرنگ سبز به آن چسبانده است به دست میگیرد و آن را روشن می کند .علی در نقش راننده ی در حال حرکت است.

بچه ها از مدرسه خارج میشوند در این هنگام مرتضی ، پدرش را در آن طرف خیابان میبیند و میخواهد بدود و پیش پدرش برود. محمد (دوست مرتضی) دستش میگیرد و مانع دویدن او به سمت خیابان میشود .مرتضی با تعجب دلیل کار محمد را میپرسد!
مرتضی : محمد پدرم آنجاست . میخواهم به پیشش بروم . چرا نگذاشتی ؟
محمد : مرتضی جان الان چراغ راهنمایی سبز است یعنی فقط ماشین ها حق حرکت دارند.

مقدمه

بیان مسئله

هدف ایفای نقش

مبانی ایفای نقش

سناریو ایفای نقش

نتیجه گیری

منابع

مرحله هفتم: اجرای نمایش دوباره

گروه ۲: در قسمتی از خیابانی که محل خط کشی نباشد و سرعت ماشین ها در آنجا زیاد است.

معلم: اگر شما به جای محمد بودید چه کار هایی انجام میدادید.

گروه ۶: دوستم را راهنمایی میکردم.

گروه ۳: قبل از خارج شدن از مدرسه دست دوستم را می گرفتم.

مرحله هشتم: ارزشیابی و فعالیت دوباره

مقدمه

بیان مسئله

هدف ایفای نقش

مبانی ایفای نقش

سناریو ایفای نقش

نتیجه گیری

منابع

معلم : حالا اگر اکثر شما یعنی قانون و مقررات راهنمایی و رانندگی را فهمیدید گروه ها نظرات خود را بیان کنند.

- گروه ۱: ما نباید وقتی چراغ راهنمایی اتومبیل ها سبز است از خیابان عبور کنیم
- گروه ۲: راهنمایی محمد باعث شد که مرتضی و محمد تصادف کنند.
- گروه ۳: باید به پلیس احترام بگذاریم و به راهنمایی های پلیس توجه کنیم .
- گروه ۴: وقتی چراغ راهنمایی اتومبیل ها قرمز باشد از خیابان عبور کنیم .
- گروه ۵: به نظر من محمد دوست خوبی برای مرتضی بود .
- گروه ۶: ما باید از محل های خط کشی شده عبور کنیم .
- گروه ۷: ما باید به قانون احترام بگذاریم و رعایت کنیم .

مرحله هشتم: ارزشیابی و فعالیت دوباره

مقدمه

بیان مسئله

هدف ایفای نقش

مبانی ایفای نقش

سناریو ایفای نقش

نتیجه گیری

منابع

معلم : آفرین به همه ی گروه ها که خوب توجه کرده اید به هر گروه ۲۰۰ امتیاز تعلق میگیرد و اگر گروهی به ۱۵۰۰ امتیاز برسد جایزه میگیرد.
دانش آموزان متن درس را مطالعه میکنند . معلم قبلا سوالاتی را در زمینه ی قانون و مقررات و رعایت آن به صورت کتبی تنظیم نموده و برای پاسخگویی به دانش آموزان می دهد.

امیر رضا : ما باید با رعایت قانون محیطی آرام و شاداب را برای خود و دیگران ایجاد کنیم .
یاشار: من اگر بینم بچه ها به هنگام روشن بود چراغ سبز اتومبیل ها می خواهند از خیابان عبور کنند مانع رفتنشان می شوم .

مهیار : اگر همه از قانون و مقررات اطاعت نکنند ، هم به خود و هم به دیگران زیان میرسانند.

آرمان : ما باید در همه ی کارها ا قانون اطاعت کنیم .

مرحله نهم: تجارب مشترک و تعمیم

مقدمه

بیان مسئله

هدف ایفای نقش

مبانی ایفای نقش

سناریو ایفای نقش

نتیجه گیری

منابع

معلم: کسی میتواند یک ماجرا و یا یک خاطره یا یک داستان کوتاه در مورد « اطاعت از قانون » بیان کند؟

امین: من پارسال دوستی داشتم که هر روز دیر به کلاس می آمد. من هر روز قبل از آمدن به مدرسه به او زنگ میزدم و وادار میکردم که زود آماده شده و به مدرسه بیاید و یک دانش آموز با انضباطی باشد.

محمد رضا: من هفته ی گذشته در خانه ی عمویم مهمان بودم. وقتی داشتم از پنجره ی اتاق بیرون را نگاه میکردم. چند پسر بچه در خیابان دیدم که در حال توپ بازی بودند.

من از آنها خواستم که در خیابان که محل رفت و آمد ماشینهاست بازی نکنند چون خیابان محل بازی نیست و هر لحظه ممکن بود ماشین بیاید و با آنها تصادف کند. دانش آموزان توسط دوستانشان تشویق میشوند و معلم به گروههای آنها که همکاری خوبی داشته اند جایزه میدهد.

مرحله نهم: تجارب مشترک و تعمیم

مقدمه

بیان مسئله

هدف ایفای نقش

مبانی ایفای نقش

سناریو ایفای نقش

نتیجه گیری

منابع

فعالیت های خارج از کلاس :
با هماهنگی مدیر مدرسه ، با اداره ی راهنمایی و رانندگی می خواهیم که یکی از ماموران دعوت ما را پذیرفته و در مراسم صبحگاهی مدرسه حضور یافته و در مورد قانون و رعایت آن راهنمایی های لازم را ارایه دهد.
- با هماهنگی مدیر مدرسه و نیروی انتظامی یا اداره ی راهنمایی و رانندگی دانش آموزان را به آنجا ببریم تا از نزدیک با کارهای آنها آشنا شوند.

مقدمه

بیان مسئله

هدف ایفای نقش

مبانی ایفای نقش

سناریو ایفای نقش

نتیجه گیری

منابع

تعیین تکلیف برای منزل

- ❖ از گروه های ۲،۴ و ۷ خواسته میشود که روزنامه دیواری در مورد علایم راهنمایی رانندگی و اطاعت از قانون تهیه کنند و بیاورند.
- ❖ از گروه های ۱ و ۳ خواسته میشود که از علایم راهنمایی را که در آخر درس چاپ شده است را ترسیم و به کلاس بیاورند و مفاهیم آنها را بیان کنند . که محل عابر پیاده نیز در آن مشخص باشد بسازند و بیاورند.
- ❖ هریک از دانش آموزان نیز به صورت انفرادی چند قانون را که باید در مدرسه رعایت کنند بنویسند و بیاورند.

مقدمه

بیان مسئله

هدف ایفای نقش

مبانی ایفای نقش

سناریو ایفای نقش

نتیجه گیری

منابع

همانطور که گفتیم:

هدف کلی سناریو: آشنایی با مفهوم اطاعت از قانون و مقررات

شکل ۱: آشنایی با مفهوم اطاعت از قانون و مقررات

مقدمه

بیان مسئله

هدف ایفای نقش

مبانی ایفای نقش

سناریو ایفای نقش

نتیجه گیری

منابع

اهداف دانشی :

- ❖ ضرورت وجود قانون را بیان می کنند .
- ❖ اطاعت از قانون را به عنوان نشانه ی یک رفتار خوب توضیح میدهند.
- ❖ آثار مثبت اطاعت از قانون را بیان کرده و نمونه هایی از آن را بر می شمارند.

اهداف نگرشی :

- ❖ به اطاعت نمودن از قانون نگرشی دید مثبت پیدا می کنند .
- ❖ درباره ی شخصیت های قصه قضاوت میکند و رفتار آنها را از نظر قانون ارزیابی میکنند.
- ❖ به کسب اطلاعات جدید درباره ی قانون علاقه نشان میدهند .
- ❖ به رعایت قانون و مقررات در امور روز مره زندگی علاقمند میشوند.

اهداف مهارتی:

- ❖ قانون و مقررات را در رفت و آمد به مدرسه رعایت می کنند.
- ❖ در نقش کسی که قانون را رعایت میکنند، ایفای نقش میکنند.
- ❖ در نقش کسی که قانون و مقررات را رعایت نمیکند، ایفای نقش میکنند

مثال هایی از اجرای روش تدریس ایفای نقش در دبستان و پیش دبستانی کودکان نیک

مقدمه

بیان مسئله

هدف ایفای نقش

مبانی ایفای نقش

سناریو ایفای نقش

نتیجه گیری

منابع

شکل ۳: آشنایی با رشته ورزشی شطرنج

شکل ۲: آشنایی با مقررات ایمنی در برابر زلزله

به طور کلی

مقدمه

بیان مسئله

هدف ایفای نقش

مبانی ایفای نقش

سناریو ایفای نقش

نتیجه گیری

منابع

روش تدریس ایفای نقش، رشد همدلی با دیگران و بررسی مسایل و واقعیت ها و ارزشهای اجتماعی در عمل است. این الگو می تواند باب افتتاح گفتگو در باره ی ارزشها و چگونگی اثر آنها در زندگی روزانه باشد .

در این الگو معلم مسئول شروع و هدایت دانش آموزان است. به نحوی که آنها را قادر به تحلیل رفتار، ارزشهای فردی، همدلی، حل مسائل میان فردی، نقش ارزشها در مسائل اجتماعی و آسودگی در ابراز عقاید نماید.

بطور کلی این الگو باعث افزایش فهم دانش آموزان در بهبود و گسترش ارزشهای اجتماعی می شود. برای مثال: معلم می تواند از طریق این الگو مسائل خوب و بد اجتماعی و یا رفتارهای خوب و بد را توسط دانش آموزان به نمایش بگذارد و سپس در مورد آن به کمک فراگیران به بحث و ارزشیابی پردازد. بدین ترتیب معلم از طریق عمل (نمایش) به بررسی مسائل اجتماعی، رفتاری و ارزشیابی آن توسط دانش آموزان می پردازد.

ایفای نقش با تطبیق مناسب میتواند به عنوان یک الگوی موثر برای دانش آموزان در هر سنی مورد استفاده قرار گیرد.

مقدمه

بیان مسئله

هدف ایفای نقش

مبانی ایفای نقش

سناریو ایفای نقش

نتیجه گیری

منابع

الگوهای یادگیری ابزارهایی برای تدریس، ترجمه دکتر محمود مهر محمدی، دکتر لطفعلی عابدی

روش تدریس علوم اجتماعی، دانشسراهای تربیت معلم، نشر کتابهای درسی ۱۳۷۹

الگوهای تدریس جدید چاپ پنجم ترجمه دکتر محمد رضا بهرنگی (انتشارات تابان)

مقاله‌ی آموزشی راهبرد های نوین یادو هما - یادگیری، سهیلا حاجبی اسحاق (گروه های آموزشی اداره ی کل آموزش و پرورش شهر تهران. سال تحصیلی ۷۴-۷۵)

آموزش راههای یادگیری، الگوی ایفای نقش (بررسی ارزشها و رفتار اجتماعی)، سهیلا حاجبی اسحاق

با تشکر از توجه شما

NIKSCHOOL.IR

